

## **Ομιλία του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (ΕΕΤ), Γιώργου Ζανιά στην Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση της ΕΕΤ**

Λίγοι νομίζω έχουν την τύχη να επανέρχονται σε κάποιες θέσεις και μάλιστα σε εντελώς διαφορετικές χρονικές περιόδους και καταστάσεις.

Η προηγούμενη φορά που μίλησα από το βήμα της Γενικής Συνέλευσης της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών ως Πρόεδρος του ΔΣ της ήταν τον Ιούνιο του 2014. Ήταν η περίοδος που είχε αρχίζει να χαράζει κάποια ανάπτυξη μετά από μια πολύ βαθιά κρίση την οποία βίωσε αδυσώπητα η ελληνική κοινωνία με επίπεδα ύφεσης που έφτασαν σε μια χρονιά ακόμη και 10% (το 2011), ενώ συνολικά το εθνικό εισόδημα μειώθηκε κατά 27%. Εξαιρετικά δύσκολες εποχές τις οποίες βίωσα από θέσεις ευθύνης.

Στο τέλος της άνοιξης του 2014, οι τράπεζες είχαν ολοκληρώσει τη δεύτερη ανακεφαλαιοποίησή τους με αποκλειστικά ξένα ιδιωτικά κεφάλαια τα οποία είχαν αρχίσει

να επιστρέφουν τότε στην Ελλάδα, μετά από την εσπευσμένη φυγή τους στην αρχή της κρίσης. Η αξία των τραπεζικών μετοχών στο Χρηματιστήριο Αθηνών είχε ξεπεράσει τα 35 δισ. Η αξία του χαρτοφυλακίου του δημοσίου στις τράπεζες (τις τέσσερις συστημικές τότε) άγγιζε τα 21 δισ. ευρώ. Ήταν δηλαδή πολύ κοντά στα 25 δισ. που είχε συνεισφέρει ο Έλληνας φορολογούμενος στις τέσσερις συστημικές τράπεζες στην πρώτη ανακεφαλαιοποίηση που έγινε την προηγούμενη χρονιά, το 2013.

Χρειάστηκε να γίνει ένας μεγάλος κύκλος με πολλά επεισόδια για να φτάσει σήμερα το τραπεζικό σύστημα σε μια χρηματιστηριακή αξία που ξεπερνά τα 50 δισ. ευρώ, αφού μεσολάβησε μια φάση που η αξία του εξαϋλώθηκε υποχωρώντας κάτω από το 1 δισ. ευρώ και χρειάστηκε μια ακόμη ανακεφαλαιοποίηση με ιδιωτικά αλλά και δημόσια κεφάλαια, το 2015. Συνολικά, στις δύο ανακεφαλαιοποιήσεις, στις οποίες το δημόσιο έλαβε μέρος, δηλαδή το 2013 και 2015, συνέβαλε με 31 δισ. περίπου για τη διάσωση των

συστημικών τραπεζών και άλλα 13 περίπου για την εκκαθάριση κάποιων μη βιώσιμων τραπεζών.

Οι ανάγκες για κεφάλαια όμως δεν σταμάτησαν εκεί. Γι' αυτό, το ελληνικό κράτος νομοθέτησε το 2014 και το 2017 και τη λεγόμενη αναβαλλόμενη φορολογία. Πρόκειται για μια πρόβλεψη, να γίνει η απόσβεση των τεράστιων ζημιών του τραπεζικού συστήματος από το PSI και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε βάθος χρόνου που έφτανε μέχρι το 2042.

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου, η ελληνική νομοθεσία προέβλεψε ότι μέρος του λογιστικού αναβαλλόμενου φόρου μπορεί να αναγνωρίζεται ως στοιχείο των εποπτικών κεφαλαίων των τραπεζών, μέσω της παροχής εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου έναντι προμήθειας προς αυτό. Πρόσφατα όμως, με δική τους πρωτοβουλία και εξαντλώντας τις δυνατότητες που τους παρείχε η κερδοφορία τους, οι τράπεζες μείωσαν την περίοδο κρατικής εγγύησης της αναβαλλόμενης φορολογίας κατά 9-10 χρόνια φέρνοντάς την στο 2032-33. Στόχος αυτής της πρωτοβουλίας, ήταν να κλείσει όσο το δυνατό νωρίτερα, και σε πλήρη συμφωνία με

τις εποπτικές αρχές, ένα ακόμα κεφάλαιο της κρίσης, στέλνοντας ένα ακόμα ηχηρό σήμα επανόδου στην κανονικότητα.

Αυτές λοιπόν ήταν οι κρατικές ενισχύσεις για τη στήριξη του τραπεζικού συστήματος και την προστασία των καταθέσεων στη διάρκεια μιας κρίσης, η οποία ξεκίνησε από τη δημοσιονομική αποσταθεροποίηση, διαχύθηκε στο σύνολο της οικονομίας και οδήγησε μεταξύ άλλων σε απώλειες των τραπεζών ύψους άνω των 40 δισ. ευρώ από το PSI και σε έκρηξη των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε επίπεδα άνω των 100 δισ. ευρώ.

Ακούγεται συχνά στο δημόσιο λόγο ότι οι φορολογούμενοι διέσωσαν τις τράπεζες. Ποιους ακριβώς διέσωσαν όμως; Γιατί η αλήθεια είναι ότι δεν διασώθηκαν οι ιδιοκτήτες των τραπεζών, δηλαδή οι μέτοχοι, δεδομένου ότι η επένδυσή τους σχεδόν μηδενίστηκε με τις διαδοχικές ανακεφαλαιοποιήσεις. Το ίδιο συνέβη και με τους ιδιώτες μετόχους που συμμετείχαν στις δυο πρώτες ανακεφαλαιοποιήσεις, το 2013 και 2014. Ούτε είναι αληθές

πως διασώθηκαν οι διοικήσεις ή τα διοικητικά συμβούλια των τραπεζών, αφού σήμερα σε καμία ελληνική τράπεζα δεν υπάρχει διοίκηση η οποία να υπήρχε και πριν την κρίση. Ούτε καν ένα μέλος των διοικητικών συμβουλίων. Τα δημόσια κεφάλαια λοιπόν διέσωσαν αποκλειστικά τους καταθέτες, οι οποίοι, χωρίς τα χρήματα των φορολογουμένων δεν θα μπορούσαν να πάρουν πίσω τα χρήματα που είχαν καταθέσει στις τράπεζες και τα οποία είχαν γίνει δάνεια, που τα μισά σχεδόν δεν εξυπηρετούνταν, ή ακόμα και ομόλογα του ελληνικού δημοσίου τα οποία «κουρεύτηκαν».

Μέσα στην κρίση όλοι σχεδόν, έχασαν. Μισθωτοί, συνταξιούχοι, ομολογιούχοι, επαγγελματίες, επιχειρήσεις έκλεισαν. Μόνον οι καταθέτες δεν έχασαν ούτε ένα ευρώ από τις καταθέσεις τους. Ευτυχώς. Σε αντίθεση με ό,τι έγινε στην περίπτωση της Κύπρου.

Επίσης, αν κάποια κεφάλαια δεν εισφέρονταν και με τη μορφή της αναβαλλόμενης φορολογίας, όπως έγινε και σε δυο-τρεις ακόμη χώρες, θα έπρεπε στις δύσκολες εκείνες περιόδους να εξασφαλιστούν πρόσθετα κεφάλαια από το δημόσιο ταμείο,

δηλαδή από τα ποσά που είχαμε δανειστεί από τους θεσμούς, στερώντας τα από άλλες πιο επείγουσες ανάγκες κατά την περίοδο της κρίσης και αυξάνοντας περαιτέρω το δημόσιο χρέος.

Αξίζει νομίζω να αναφερθώ και σε ένα ακόμη περιστατικό του παρελθόντος, την Άνοιξη του 2019 συγκεκριμένα, γιατί πιστεύω πως έχει σημασία. Την περίοδο εκείνη, είχαμε φτάσει σε πολύ υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα και ρυθμό ανάπτυξης γύρω στο 2%. Τότε, όπως είχε συμβεί και άλλες φορές στο παρελθόν, ζήτησε να με δει μια μικρή ομάδα στελεχών ενός από τους τρεις μεγαλύτερους διεθνείς Οίκους Αξιολόγησης. Ήταν η περίοδος που η χώρα μας βρισκόταν ακόμη 4 βαθμίδες περίπου κάτω από την επενδυτική βαθμίδα. Μετά από αρκετή ώρα συζήτησης, και επειδή τους γνώριζα καλά από τις πολλές μας συναντήσεις μέσα στην κρίση, αποφάσισα να τους ρωτήσω πότε βλέπουν να παίρνουμε την επενδυτική βαθμίδα.

Η απάντησή τους ήταν ξεκάθαρη: Όταν ισχυροποιηθούν οι ελληνικές τράπεζες και μπορούν να ανταπεξέλθουν στον

αναπτυξιακό τους ρόλο, μου είπαν. Πρόσθεσαν μάλιστα πως αυτή είναι η εμπειρία και από άλλες χώρες που βγήκαν νωρίτερα από εμάς από την κρίση και τα μνημόνια. Και αυτή η άποψη επιβεβαιώθηκε στη συνέχεια, καθώς σε όλες τις τακτικές αναφορές των οίκων αξιολόγησης, αφιερώνονται πάντα αρκετές παράγραφοι στην πορεία και ευρωστία του τραπεζικού συστήματος.

Η ισχυροποίηση των τραπεζών συνεχίστηκε με τη δραστική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία μέχρι τότε απορροφούσαν όλη την κερδοφορία των τραπεζών και απασχολούσαν τις διοικήσεις και μεγάλο μέρος του προσωπικού τους. Το 2022 λοιπόν, τα ΜΕΔ μειώθηκαν σε μονοψήφιο ποσοστό, από 45% που είχαν φτάσει, και η κερδοφορία των τραπεζών έγινε θετική και σημαντική, βοηθώντας και των υψηλών τότε επιτοκίων της ΕΚΤ λόγω COVID. Το 2023, η κατάσταση βελτιώθηκε ακόμη περισσότερο και τότε, το φθινόπωρο του 2023, τρεις από τους τέσσερις μεγαλύτερους Οίκους Αξιολόγησης, μας έδωσαν την επενδυτική βαθμίδα αν και μαινόταν ο πόλεμος

στην Ουκρανία, είχε ξεκινήσει μια ενεργειακή κρίση, ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα του προϋπολογισμού βρισκόταν σε φάση ανάκαμψης μετά την κρίση COVID.

Έτσι φτάσαμε στο σήμερα.

Το τραπεζικό σύστημα και η ελληνική οικονομία έχουν αφήσει οριστικά πίσω την κρίση. Έχουν γυρίσει σελίδα, έχουν ανέβει πολλά σκαλοπάτια αξιοπιστίας. Στη διεθνή επενδυτική κοινότητα αλλά και στα θεσμικά fora τον τόνο δίνουν οι ιστορίες επιτυχίας της Ελλάδας.

Η αρνητική κληρονομιά της κρίσης δεν έχει βέβαια πλήρως αποχωρήσει από την οικονομία και την κοινωνία. Η Ελλάδα συνεχίζει να υπεραποδίδει σε όρους ανάπτυξης, είναι συνετή στη δημοσιονομική της διαχείριση και επιταχύνει το βηματισμό της για την πλήρη ανάκτηση του χαμένου εδάφους. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια έφυγαν από τις τράπεζες, προκειμένου αυτές να μπορέσουν να



διαδραματίσουν τον αναπτυξιακό τους ρόλο. Συνεχίζουν όμως να βρίσκονται σε σημαντικό βαθμό μέσα στην οικονομία αποτελώντας μια πηγή δυσαρέσκειας μέχρι να εξομαλυνθεί και αυτή η κατάσταση. Ο πιο σημαντικός παράγων για τη θεραπεία αυτού του ζητήματος είναι η ανάπτυξη, στην οποία οι ελληνικές τράπεζες παίζουν καθοριστικό ρόλο.

Οι κρίσεις των τελευταίων δεκαπέντε ετών, δηλαδή η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση και η κρίση χρέους, έφεραν μαζί τους πολλά δεινά. Υπήρξαν όμως και η αφορμή να βελτιωθεί σημαντικά η δομή της ελληνικής οικονομίας αλλά και η λειτουργία των τραπεζών. Πήραμε το μάθημά μας με σκληρό τρόπο, αλλά η επίμονη προσπάθεια όλων και πρωτίστως της ελληνικής κοινωνίας κατάφεραν να γυρίσουν τη σελίδα.

Οι τράπεζες λειτουργούν σήμερα κάτω από αυστηρή εποπτεία από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία επιβάλλει κανόνες λειτουργίας που θεωρούνται best practice. Η εποπτεία αυτή αποσκοπεί στην εξασφάλιση των καταθετών κυρίως αλλά και στη διασφάλιση του αναπτυξιακού και

κοινωνικού ρόλου των τραπεζών. Κανένας άλλος τομέας της οικονομίας δεν έχει τόσο αυστηρή ή παραπλήσια εποπτεία.

Σε αυτό το πλαίσιο λειτουργίας οι τράπεζες εφαρμόζουν τους πιο αυστηρούς και εξελιγμένους κανόνες διακυβέρνησης. Είναι οργανισμοί που ενστερνίζονται τους κανόνες αξιοκρατίας, ενώ αποτελούν τους καλύτερους ίσως εργοδότες σήμερα στη χώρα. Οι τράπεζες διαθέτουν σήμερα Διοικητικά Συμβούλια με ανεξαρτησία, γνώση και υψηλή εξειδίκευση, ικανά να κατανοήσουν και να χαράξουν στρατηγική, να χαράσσουν μια πιο ασφαλή πορεία για την τράπεζα και να στηρίζουν αποτελεσματικά την υγιή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Τα τμήματα ελέγχου, τα οποία ουσιαστικά υπολειτουργούσαν πριν την κρίση, όπως η διαχείριση κινδύνων, η κανονιστική συμμόρφωση και η καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος έχουν εξελιχθεί σε ισχυρές και ανεξάρτητες μονάδες που απασχολούν εκατοντάδες άτομα η κάθε μια σε κάθε τράπεζα. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται πως δεν θα επαναληφθούν

οι υπερβολές του παρελθόντος (διακοποδάνεια, εορτοδάνεια, στεγαστικά που ξεπερνούσαν την αξία του σπιτιού, κλπ). Συγχρόνως, οι τράπεζες αποτελούν ένα από τους βασικούς μοχλούς της Πολιτείας για τη σύλληψη του οικονομικού εγκλήματος.

Οι ελληνικές τράπεζες δεν έχουν τίποτα πλέον να ζηλέψουν από τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές. Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και μη εξυπηρετούμενων δανείων βρίσκονται πολύ κοντά στα ευρωπαϊκά επίπεδα, ενώ οι ελληνικές τράπεζες διαθέτουν μεγαλύτερη ρευστότητα από τις ευρωπαϊκές. Τα επιτόκια δανεισμού έχουν συγκλίνει με τα ευρωπαϊκά και το επιτοκιακό περιθώριο είναι ανάλογο με εκείνο συγκρίσιμων ευρωπαϊκών χωρών. Σύμφωνα με τα στοιχεία που εξέδωσε ο SSM για το πρώτο τρίμηνο του 2026, το επιτοκιακό περιθώριο στην Ελλάδα είναι το ίδιο με αυτά της Ισπανίας (2,7%) και της Πορτογαλίας (2,6%) και πολύ κοντά αυτού της Αυστρίας (2,5%). Οι χώρες που συνήθως έχουν μικρότερα επιτοκιακά περιθώρια, όπως η Γαλλία και η Γερμανία, έχουν

πολύ υψηλότερα ποσοστά των εσόδων τους από προμήθειες, που ξεπερνούν το ένα-τρίτο των συνολικών εσόδων.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν ισχυρή κερδοφορία η οποία είναι απαραίτητη για τη σημαντική πιστωτική επέκταση που έχουν, για την ανταμοιβή των μετόχων και για τις επενδύσεις δισεκατομμυρίων σε τεχνολογία που κάνουν ώστε να προσφέρουν καλύτερες και ασφαλέστερες υπηρεσίες στους πελάτες τους, επιχειρήσεις και νοικοκυριά, αντιμετωπίζοντας και μεγάλες σύγχρονες προκλήσεις όπως η ενσωμάτωση του ΑΙ. Ιδιαίτερα δε, οι ψηφιακές υπηρεσίες των ελληνικών τραπεζών έχουν συνεισφέρει σημαντικά και στον περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Κανένας άλλος κλάδος δεν έχει μεγαλύτερο μερίδιο συνεισφοράς στην ανάπτυξη της οικονομίας και την ικανοποίηση των αναγκών των νοικοκυριών. Οι τράπεζες χρηματοδοτούν την ανάπτυξη της χώρας και μέσω αυτής δημιουργούν θέσεις εργασίας μειώνοντας την ανεργία, η

οποία αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα των ανισοτήτων σε μια χώρα. Το 2025 η πιστωτική επέκταση στη χώρα έφτασε το 8% όταν στην Ευρωζώνη περιορίστηκε στο 3%. Ιδιαίτερα στον τομέα των επιχειρήσεων, η πιστωτική επέκταση πλησίασε το 12%. Μέσα σε ένα χρόνο πέρυσι οι νέες χορηγήσεις ξεπέρασαν τα 16 δισ. ευρώ επιδόσεις που συνεχίζονται δυναμικά και φέτος. Οι τράπεζες διέθεσαν τα δάνεια του ΤΑΑ, με βάση τους ευρωπαϊκούς κανόνες, διαφάνεια και ταχύτητα. Το σημαντικότερο όμως είναι πως και όταν αυτά τα ευρωπαϊκά κονδύλια δεν θα είναι εδώ, οι τράπεζες θα συνεχίσουν να είναι, διοχετεύοντας τις καταθέσεις των πελατών τους σε χρηματοδοτήσεις που βελτιώνουν την ευημερία της χώρας και των κατοίκων της. Και δεν αληθεύει βέβαια πως οι τράπεζες δεν χρηματοδοτούν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ αναπτύσσουν διαρκώς νέα προϊόντα προσπαθώντας να καλύψουν τις ανάγκες όλων των κλάδων.

Ο έντονος τραπεζικός ανταγωνισμός μάλιστα έχει οδηγήσει τα σταθερά επιτόκια στεγαστικών δανείων στη χώρα μας στα χαμηλότερα επίπεδα της ευρωζώνης ενώ παρουσιάζει επίδοση καλύτερη του μέσου όρου της ευρωζώνης στον σύνθετο δείκτη κόστους δανεισμού των νοικοκυριών (Household composite cost of borrowing indicator) ο οποίος συνυπολογίζει επιτόκια καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης και λαμβάνει υπόψη τα ποσά των πραγματικών εκταμιεύσεων νέων δανείων προς νοικοκυριά.

Τα δε έσοδα από τις προμήθειες είναι σημαντικά χαμηλότερα, ως ποσοστό των συνολικών εσόδων, από το μέσο όρο της Ευρώπης, στο 20,73% για τη Ελλάδα έναντι 29,46% στην ευρωζώνη στο πρώτο τρίμηνο του 2026 σύμφωνα με τα στοιχεία του SSM.

Οι τράπεζες χρηματοδοτούν επίσης όλα τα μεγάλα έργα υποδομών, ακόμα και ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα. Αποτελούν τους καλύτερους πρεσβευτές της πορείας της

ελληνικής οικονομίας στο εξωτερικό, ενώ σε έναν κόσμο γεμάτο ανασφάλειες προωθούν την κουλτούρα της ασφάλισης.

Ο ελληνικός τραπεζικός τομέας λοιπόν μπορεί πλέον να ανταποκριθεί στον αναπτυξιακό και κοινωνικό του ρόλο, και το κάνει.

Επιπλέον, από το 2019 μέχρι σήμερα, οι δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των ελληνικών τραπεζών φτάνουν στα 900 εκατ. ευρώ εκ των οποίων τα 400 εκατ. ευρώ διατίθενται σταδιακά, από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες, για την ανακαίνιση χιλιάδων δημόσιων σχολείων σε όλη τη χώρα στο πλαίσιο του Προγράμματος Μαριέττα Γιαννάκου. Οι ελληνικές τράπεζες στέκονται στο πλευρό της κοινωνίας σε κάθε δύσκολη στιγμή. Όταν η θεομηνία κτύπησε τη Θεσσαλία, όταν η πανδημία άλλαξε ριζικά τον τρόπο πληρωμών, όταν η απότομη άνοδος των επιτοκίων από το Μάιο του 2023 έως το Μάιο του 2025 βάρυνε τις

δόσεις των στεγαστικών δανείων 440.000 συνεπών δανειοληπτών, όταν ο Ελληνισμός της Πόλης ζήτησε βοήθεια για να σταθεί όρθιο το ιστορικό κτίριο του Ζωγραφείου Σχολείου, όταν το Υπουργείο Υγείας ζήτησε τη συνδρομή μας για την αεροδιακομιδή ασθενών κατά τους θερινούς μήνες. Και συνεχίζουμε κάθε φορά που η Πολιτεία ζητά τη συνδρομή μας, κάθε φορά που η κοινωνία έχει την ανάγκη μας.

Αγαπητοί φίλοι,

Η ελληνική οικονομία έχει πετύχει πολλά. Έχει όμως αρκετό δρόμο ακόμα να καλύψει για να επουλώσει πλήρως τις πληγές της κρίσης. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα μιας αναπτυξιακής πορείας η οποία όχι μόνο θα εξαλείψει τα τελευταία κατάλοιπα της κρίσης αλλά θα επανατοποθετήσει ακόμα πιο δυναμικά τη χώρα σε τροχιά σύγκλισης με την υπόλοιπη Ευρώπη.